

NORGES HØYESTERETT

Den 22. august 2013 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av justitiarius Schei og dommerne Bårdsen og Kallerud i

HR-2013-01749-U, (sak nr. 2013/1588), sivil sak, anke over beslutning:

A AS (advokat Sigurd Holter Torp)

mot

B (advokat Felix Reimers)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke over beslutninger om ikke å omberamme rettsmøte til behandling av en gjenåpningsbegjæring og om ikke å sette retten med fagkyndige meddommere.
- (2) Ved Frostating lagmannsretts dom 7. mai 2003 (LF-2002-637) ble C AS kjent uberettiget til å tilvirke, utby, bringe i omsetning eller anvende to fisketelleapparater som ble funnet å utgjøre et inngrep i et patent tilhørende B. C AS ble samtidig dømt til å betale B 6 millioner kroner i erstatning og drøyt 1 million kroner i sakskostnader. Anke over dommen ble nektet fremmet ved Høyesteretts kjæremålsutvalgs beslutning 10. september 2003 (HR-2003-1015-1).
- (3) Etter dommen ble C AS slått konkurs. Alle aktiva i selskapet ble ervervet av de tidligere aksjonærene gjennom selskapet D AS. D AS overdro deretter fisketellervirksomheten til A AS, som også eies av de tidligere aksjonærene. På grunn av konkursen har B aldri fått den erstatningen han ble tilkjent ved lagmannsrettens dom.
- (4) I 2004 reiste B patentinngrepssøksmål mot Stiftelsen SINTEF på grunnlag av den bistand SINTEF hadde gitt C AS i forbindelse med utviklingen av fisketellerne. Denne rettsprosessen ble avsluttet ved Borgarting lagmannsretts dom 30. mai 2011 (LB-2007-192273-2), der SINTEF ble frifunnet. Lagmannsretten kom til at fisketelleapparatene *ikke* utgjorde et inngrep i Bs patent.
- (5) A AS innga 30. november 2011 begjæring til Frostating lagmannsrett om gjenåpning av lagmannsrettens dom 7. mai 2003. Etter nærmere avtale med den begjærende part videresendte Frostating lagmannsrett begjæringen til Hålogaland lagmannsrett, jf. tvisteloven § 31-1 tredje ledd.

- (6) Gjenåpningsbegjæringen er for det første begrunnet med at det foreligger opplysninger om faktiske forhold som var ukjent da saken ble avgjort og som tilsier at avgjørelsen høyst sannsynlig ville blitt en annen, jf. tvisteloven § 31-4 bokstav a. For det andre er begjæringen begrunnet med at et vitne med skjellig grunn mistenkes for falsk forklaring, jf. § 31-3 første ledd bokstav c.
- (7) I tilsvaret gjorde B gjeldende at A AS ikke hadde et reelt behov for gjenåpning, og at begjæringen derfor måtte avvises, jf. tvisteloven § 1-3. Subsidiært ble det fremholdt at det ikke var grunnlag for gjenåpning.
- (8) Hålogaland lagmannsrett traff 2. oktober 2012 kjennelse der gjenåpningsbegjæringen ble fremmet til realitetsbehandling. Bs anke over denne kjennelsen ble forkastet ved Høyesteretts ankeutvalgs kjennelse 8. mai 2013 (Rt. 2013 side 660).
- (9) Etter anmodning 30. mai 2013 fra B innkalte lagmannsretten partene til muntlig forhandling om gjenåpningsspørsmålet. Rettsmøtet ble i brev 3. juni 2013 berammet til 27. august 2013. I prosesskriv 10. juni 2013 ba A AS om at saken ble omberammet, at det ble satt av mer tid, og at retten ble satt med fagkyndige meddommere. I brev 18. juni 2013 til partene avslo saksforberedende dommer å sette retten med fagkyndige meddommere under henvisning til at den påberopte hjemmelen for slik oppnevning, tvisteloven § 29-17, bare gjaldt ved anke over dom. Berammelsestidspunktet ble stående ved lag, men partene ble tilbudt en ekstra dag til forhandlingene, slik at saken kunne starte opp 26. august 2013. I prosesskriv 26. juni 2013 gjentok A AS anmodningen om omberammelse og fagkyndighet, og omberammelsesspørsmålet ble ytterligere behandlet i deres prosesskriv 4. juli 2013. Anmodningene ble igjen avslått ved brev 10. juli 2013 fra saksforberedende dommer. I prosesskriv 11. juli 2013 ba også B om omberammelse av forhandlingene, men han så ikke behov for fagkyndige meddommere. Saksforberedende dommer sendte 12. juli 2013 brev til partene der han opprettholdt sitt forrige brev.
- (10) A AS har anket til Høyesterett over lagmannsrettens beslutninger om ikke å omberamme rettsmøtet og ikke å sette retten med fagkyndige meddommere. Det anføres at lagmannsretten har bygd på en uriktig generell forståelse av tvisteloven § 31-8 første ledd når den har kommet til at det ikke er adgang til å sette retten med fagkyndige meddommere ved muntlig behandling av en gjenåpningsbegjæring. Videre anføres det at lagmannsrettens beslutning er åpenbart urimelig både når det gjelder spørsmålet om fagkyndighet og spørsmålet om omberammelse.
- (11) A AS har nedlagt slik påstand:
- "1. Hålogaland lagmannsretts beslutning om ikke å oppnevne fagkyndige meddommere i sak 11-.....ASK-HALO oppheves og retten settes med fagkyndige meddommere.**
 - 2. Hålogaland lagmannsretts sak 11-.....ASK-HALO utsettes og omberammes."**
- (12) B har tatt til motmæle og anført at det ikke er behov for fagkyndige meddommere ved behandlingen av gjenåpningsbegjæringen. For B er det nå ikke lenger like stort behov for omberammelse.
- (13) B har nedlagt slik påstand:
- "A AS sin anke over Hålogaland lagmannsretts beslutning om ikke å oppnevne fagkyndige**

meddommere i sak 11-.....ASK-HALO forkastes."

- (14) A AS har i et supplerende prosesskriv utdypet anførselene om behovet for omberamning og fagkyndige meddommere.
- (15) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker:
- (16) De påankete avgjørelsene er truffet ved beslutning. Beslutning er riktig avgjørelsesform. Det følger da av tvisteloven § 29-3 tredje ledd at beslutningene "kan bare ankes på det grunnlag at retten har bygd på en uriktig generell lovforståelse av hvilke avgjørelser retten kan treffe etter den anvendte bestemmelse, eller på at avgjørelsen er åpenbart uforsvarlig eller urimelig". Det første alternativet innebærer at utvalget fullt ut kan prøve lagmannsrettens lovtolkning, jf. Rt. 2012 side 1433 avsnitt 7. Det andre alternativet gir bare hjemmel for en vilkårlighetskontroll, som for eksempel hvor retten har tilsidesatt grunnleggende regler for forsvarlig saksbehandling, jf. NOU 2001: 32 B side 769. Det at man er uenig i avgjørelsen eller mener den fremtrer som urimelig, er derimot ikke tilstrekkelig til å tilsidesette den.
- (17) Ankeutvalget ser først på beslutningen om ikke å oppnevne fagkyndige meddommere. I brevet av 18. juni 2013 uttaler lagmannsretten:
- "Saken behandles etter reglene om anke over beslutninger og kjennelser så langt disse passer jf. tvisteloven § 31-8 første ledd. Behandlingsform følger av tvisteloven § 29-15, og det er besluttet muntlig forhandling etter bestemmelsens annet ledd. Det er ikke aktuelt å sette retten med meddommere som ved behandling ved anke over dom, slik det er begjært, etter § 29-17."**
- (18) Det er naturlig å oppfatte dette slik at lagmannsretten har lagt til grunn at loven ikke åpner for å oppnevne fagkyndige meddommere ved avgjørelsen av om saken skal gjenåpnes. Ankeutvalget er enig i denne lovforståelsen. Tvisteloven § 31-8 første ledd første punktum fastsetter at "[b]egjæringen om gjenåpning behandles etter reglene om anke over beslutninger og kjennelser så langt disse passer". Tvisteloven gir ikke hjemmel for å sette retten med meddommere ved anke over beslutning eller kjennelse, jf. § 29-17, som uttrykkelig bare gjelder ved anke over dom. Det er da ikke adgang til å sette rett med fagkyndige meddommere ved behandlingen av en gjenåpningsbegjæring. Dette er også lagt til grunn i forarbeidene til tvisteloven, se NOU 2001: 32 B side 805, Ot.prp. nr. 51 (2004-2005) side 486. Utvalget viser også til Schei m.fl., Tvisteloven – kommentarutgave, bind II, side 1418.
- (19) At retten kunne ha vært satt med fagkyndige meddommere dersom det i medhold av § 31-8 fjerde ledd hadde vært truffet beslutning om felles behandling av gjenåpningsbegjæringen og det krav eller rettsforhold som er gjenstand for denne, er et forhold som lovgiver var oppmerksom på, uten å tillegge det vekt. Det er her ikke gjort gjeldende at felles behandling er begjært av noen av partene.
- (20) Etter dette er det klart at anken mot beslutningen om ikke å oppnevne fagkyndige meddommere må forkastes.
- (21) Når det gjelder anken over lagmannsrettens beslutning om ikke å omberamme saken, bemerker utvalget at berammelsesbeslutningen ble truffet 3. juni 2013. Standpunktet er opprettholdt i tre senere beslutninger. Avgjørelsen er åpenbart forankret i tvisteloven § 16-3. Det er ingen feil at hjemmelen ikke er nevnt. I utgangspunktet er det ingen plikt til å begrunne slike beslutninger, og selve bestemmelsen er så vidt selvsagt at det er vanskelig å se for seg at den ikke har vært utgangspunktet for lagmannsrettens vurderinger.

- (22) Som påpekt foran er ankeutvalgets kompetanse ved overprøvingen begrenset til en vilkårlighetskontroll. Hensett til lagmannsrettens – forberedende dommers – større nærhet til saken og de problemer den reiser, finner ankeutvalget det klart at heller ikke anken over nektelsen av å omberamme, kan føre frem.
- (23) Kjennelsen er enstemmig.

SLUTNING:

Anken forkastes

Arnfinn Bårdsen
(sign.)

Tore Schei
(sign.)

Knut H. Kallerud
(sign.)

Riktig utskrift: